

Адыгэ мажэ

№ 115 (20130)

2012-рэ илээс

БЭРЭСКЭШХУ
МЭКЪУОГЪУМ и 22-рэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Мэкъуогъум и 22-р — Хэгъэгъу зэошхор къызежъэгъэ маф

Адыгэ Республикэм
щыпсэуэху лъыгъэныгъэ
зыфэтшхыгъэр!

Хэгъэгъу зэошхом иветеранху
дгъэлъапхэгъэр!

Мэкъуогъум и 22-р Хэгъэгъу ита-
рихъ зэрэхъагъэр анахъ тхъамыкIэ-
гъоихо къызытэхуыгъэ мафэу ары.
Илээс 71-кIэ узкIэIэбэжыгъэ, мыщ
фэдэ мафэм, анахъ лъыгъэгъэ заоу ти-
хэгъэгъогу миллион пчъагъэмэ ящы-
Iэныгъэ зыдэзыхыгъэр къежъэгъагъэ.

Мы заом ихъазаб зылъымыIэсыгъэ
унагъо гори тыхэгъэгъу исэпщыт.
Мэкъуогъум и 22-р шъыгъо-шIэжъ
мафэу щыт. Тигуысэху, тилахыгъэу
заом хэкIодагъэхэр, улагъэхэм апкъ
къыкIэу зидунай зыхъожыгъэхэр, зы-
дэхуыгъэхэр амышIэу Iодыгъэхэр мыщ
фэдэ мафэм тыгу къэтэгъэкIыжыгъэ.

Ахэм лъыгуыжыгъэгъу зрахагъэм,
лъыблэнагъэу къахъагъэм тарыгу-
ихъозэ, ТекIоныгъэр щыIыфхэм лъа-
пIэу къызэрафэкIугъэм игугъу тшIын
фае. Сыд фэдиз уахътэ тешIагъэми,
мы мафэр ащыгуыпщытэп, ти Ро-
динэхъо инеуцрэ мафэ нахъышIу-
ным пае ащ Урысыем илIэужхэр
зэкIэ текIоныгъаIэхэм атыригъэ-
гуыхоуштыгъэ!

Мыщ фэдэ мафэм тэ, Адыгейм
зэкIэ щыпсэуэхэрэм, анахъу ныбжы-
кIэхэм, зафэтэгъазэ ти Хэгъэгъу ишъ-
хъафитныгъэ къзыухъумэгъэ фронт-
товикхэм, тылым тылъыжъагъэхэм
пытагъэу, лъыблэнагъэу къызагъэ-
фагъэхэмкIэ щысэ атырахынэу,
зыщыIэныгъэ ащ фэзытыгъэхэр
егъашиIу агу илгъынху.

ТычIыпIэгъу лъапIэхэр, псауныгъэ
пытэ, щыIэкIэ-псэукIэ дэгъу шъуи-
Iэну, шъунасытшIонэу, шъуигъашиIэ
кIыхъэ хъунэу, Адыгэ Республикэмрэ
ти Хэгъэгъуишъу Урысые Федераци-
емрэ хэгъоныгъэ ашIыным пае
шъукIуагъэ ишъухыгъэ дэгъу шъу-
лэжъэнэу, мамырэу шъупсэунэу
тышгуфэлъаго!

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ
ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и
Къэралыгъо Совет — Хасэм и
Тхъаматэ игуадзэу ИЦЭ Мухъамэд

Тыгуасэ АР-м и Лышхъуэ ТхъакIушынэ Аслъан
УФ-м и Президентэу Владимир Путиным иобще-
ственнэ приемнэу Адыгэ Республикэм щыIэм
цыфхэр ригъэблэгъагъэх. Ащ хэлэжъагъэх АР-м
и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петру-
сенкэр, АР-м ипрокурор шъхъалэу Василий По-
словскэр, министрэхэм ащыщхэр, район ыкIи
къэлэ администрациехэм япашхэр.

Цыфхэр ригъэблэгъагъэх

Цыфэу къекIолIагъэхэр зыгъэгумэ-
кIыштыгъэхэр зэфэшхъафыгъэх, зыр
иунагъо пае къэкIуагъ, адрэр обще-
ственнэ Iоф къызфеолIагъэр. ЗэкIэмкIи
нэгъыри 9-мэ яIофыгъохэр зехафыгъэх,
амалэу щыIэмкIэ псэуэми IэпыIэгъу
аратынэу агъэгугъагъэх. ГушыIэм пае,
станицэу Ханскэм къыкIыгъэ Татьяна
Граховар псэупIэм дэт гурыт еджапIэм
псы зремышIэлIагъэр ары зыгъэгумэ-
кIыштыгъэр. ПсэупIэр зыхэхэрэ му-
ниципальнэ образованиеу «Къалтэу Мые-
къуапэ» иадминистрацие ипашху Михаил
Черниченкэм ар зэшIуихынэу фагъэ-
загъ. Псым иещэлIэн буж ихъэгъахъу
ары ащ къызэриIуагъэр. Кошхъэблэ
районым къыкIыгъэ Екатерина Фоми-
нар къутырэу Игнатъевскэм щыпсэ-
ухэрэм гъэстыныпхъэ шъуантIэр
зэралэкIэмыхъэрэр ары зыгъэгумэ-
кIыштыгъэр. Район администрацием

тхылъэу мы Iофым ищыкIагъэр зэкIэ
къыгъэхъазырынэу, къуаджэм хэгъо-
ныгъэ егъэшIыгъэным фэгъэпсыгъэ
федеральнэ программэм хэгъэуцогъэ-
ным мэкъу-мэщмкIэ Министерствэр дэ-
лэжъэнэу ахэм япашхэм унашъохэр
афашIыгъэх. Теуцожь районым ит къу-
аджэу Очэпщые щыпсэурэ Нэхъе Са-
идэ исабый сэкъатныгъэ илэу къэхъугъ,
ащ уелIэзным ахъэшху ищыкIагъэ.
АщкIэ IэпыIэгъу фэхъунху ар къыкIэ-
лэIугъ. Пшъэшъэжыем ипсауныгъэ
изытет къэзыушыхъатыр тхылъхэр
АР-м псауныгъэм икъэухъумэнкIэ и
Министерствэ къырихыгъэлэнху ра-
Iуагъ. Федеральнэ бюджетым къыхъ-
хыгъэ ахъэ къыфатIупщыным пае
ищыкIагъэр агъэхъазырынышIэ, Москва
агъэхъынэу министрэм унашъо фа-
шыгъ. Джащ фэдэу сабым нэмыкI
субъект щелIэзэнхэ фаеу зыхъукIэ, со-

циальнэ IэпыIэгъу ратынэу IофшIэ-
нымкIэ ыкIи социальнэ хэгъоныгъэмкIэ
министрэм фагъэпытагъ.

— Муниципальнэ образованиехэм
яадминистрациехэмрэ министерствэ-
хэмрэ цыфхэм ягумэкIыгъохэм нахъы-
бэу анаIэ атырагъэтымэ, игъом Iэпы-
Iэгъу арагъэгъотымэ, мыщ къэмысы-
хъуи яIофыгъохэр зэшIохыгъэ хъуштыгъ,
— къыIуагъ ТхъакIушынэ Аслъан нэ-
ужым гушыIэгъу тызыфэхъум. — Ащ
къыкIырэп тэ Iофыгъохэр къытIама-
гъэлэсынхэр, зэхэтымыфынхэр, зэкIэми
тызделэжъыгъэ IэпыIэгъу ядгъэгъоты-
ныр типшъэрылъ шъхъалэхэм ащыщ, ау
мыщ нэс цыфыр къэсыным пае уахъ-
тэр IэкIэкIэу къызэрэхэкIырэр къыдэп-
лыгъэн фае.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

ЮНЫГЪУ — 2012

Хъэр Iуахыжы

Республикэм игубгъохэм комбайнхэр
зарыхъагъэхэр мэфэ заулэ хъугъэ. Бжы-
хъасэхэм яIухыжыгъэ зэкIэ Iоми хъунэу
районхэм ащырагъэжыагъ.

Мы илээсым бжыхъэсэ гектар мин 78,5-
рэ фэдиз республикэм къышагъэкIыгъ. Ащ
щышъу хъэр гектар мин 13,5-м тIэкIу
къеху. Адыгейм мэкъу-мэщымкIэ и Ми-
нистерствэ къызэритыгъэмкIэ, мэкъу-
огъум и 21-м ехъулэу республикэм хъэ
гектар 2500-м ехъу щыIуахыжыгъэ. Ащ
изы гектар гурытымкIэ центнер 28,4-рэ
къытыгъ. Районхэм хъэ гектар пчъагъэу

ащыIуахыжыгъэр: Шэуджэныр — 799-рэ,
Теуцожьыр — 567-рэ, Кошхъаблэр —
481-рэ, Красногвардейскэр — 466-рэ,
Джаджэр — 194-рэ. Районхэм гектар те-
лыгъэу хъэм къащырахыжыгъэр: Джа-
джэр — 36,6-рэ, Шэуджэныр — 30,5-рэ,
Красногвардейскэр — 29,7-рэ, Кошхъа-
блэр — 27,4-рэ, Теуцожьыр — 22,8-рэ.

Мэфэ ошIухэр агъэфедэхъэзэ, респуб-
ликэм ичIыгулэжъхэм бжыхъасэхэм
яIухыжыгъэ зырагъэушъомбгъу.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хъадэсэрэтыбый.

Фондым ІэпыІэгъу кыфэхъух

Теклоныгъэм и Адыгэ республикэ фондэу Советскэ Союзым и Лыхъужъэу Андырхъое Хъусенэ ыцэ зыхъырэр ветеранхэм язэлукіу 2007-рэ илъэсым шылагъэм шызэхашагъ. Фондым и Устави 2008-рэ илъэсым, Іоныгъом и 15-м АР-м юстициемкІэ и Министерствэ игъо ыльэгъугъ. А пстэумэ зэхэщакІо афэхъугъэх заом, ІофшІэным, УІэшыгъэ КІуачІэхэм ыкІи хэбзэухъумэкІо органхэм яреспубликэ Совет иветеранхэр. ЗэлукІэм щагъэ-нэфагъэх фондым иправление хэтышт нэбгырибгъури.

Фондым пшъэрылгъэу иІэр гъэнэфагъэ. Ащ кырагъэхъэрэ ахъщэр Хэгъэгъу зеошхом хэлэжъэгъэ ветеранхэм, сэкъат хэхъухагъэхэм, заом хэкІодагъэхэм яунагъохэм, зео ужым зидунай зыхъожьыгъэхэм кыа-кІэныгъэхэм, ветеран зэфэшъ-хъафхэм (тылым шылэжъагъэхэм, ІофшІэным иветеранхэм), нэмыкІхэм иапІуагъахъэ.

Джащ фэдэу законэу шыІэхэм атегъэпсыкІыгъэу Теклоныгъэм и Мафэ, нэмыкІ гушІогъо Іофыгъохэм, дзэ-патриот плуныгъэ ІофшІэным афэгъэхъыгъэ программэ зэфэшъ-хъафхэр гъэцкІэгъэнхэм фондир афэлажъэ. Хэгъэгъу зеошхом хэлэжъэгъэ ветеран зэфэшъхъафхэр, партизаныгъэхэр кызызыхъугъэ юбилей мафэхэри ащыгушпшэхэрэп. НыбжыкІэхэм яхэгъэгъу, яреспубликэ шІу альэгъухъу плугъэнхэмкІэ зишІуагъэ кыэкІорэ хужошхэу-публицистическэ

ыкІи научнэ литературэ зэфэшъхъафэу кыдагъэкІыхэрэми фондым кыхъэрэ ахъщэм шыщ афагъазэ.

Фондым ипащэр Чыназыр Аслъан, секретарь-бухгалтерыр Людмила Прохоренко.

ІкІыгъэ илъэсым «Теклоныгъэм ифонд» сомэ миллионрэ мин 820-рэ кыфатІупшыгъагъ. ЕтІани кыэлогъэн фаер ветеранхэм я Адыгэ республикэ совет кыфатІупшырэ ахъщэм кыхъэкІу фондым кыхъэрэ райониблымрэ кыэлитІумрэ яветеран советхэм зэрафагошърэр ары. Анахъыбэ зыфатІупшырэр Мыекъопэ районэу анахъ иныр ары.

Мы илъэсым «Теклоныгъэм ифонд» ахъщэ кызыгъэхъагъэхэр ыкІи кырагъэхъэгъэ пчъагъэр: суд департаментым и ГъэорышІапІэ сомэ 85435-рэ, ОАО-у «Россельхозбанкым» и Адыгэ кыутамэ сомэ 60240-рэ, УФ-м ПенсиейхэмкІэ ифонд и

Кыутамэу АР-м шыІэм сомэ 42757-рэ, АР-м и Къэралыгъо Реестрэ сомэ 34916-рэ, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм сомэ 33500-рэ, нэмыкІхэри.

Мэкъуогъум и 18-м ехъулІэу «Теклоныгъэм ифонд» ахъщэ кызыгъэхъагъэхэр организации 12 зэрэхъухэрэр. НэмыкІ организациихэм ахэм шысэ зэратырашыштым тицыхъэ телъ.

БлэкІыгъэ илъэсхэм афэдэу 2012-рэ илъэсыр кызызэхъэм ветеранхэм яреспубликэ советрэ «Теклоныгъэм ифонд» иправлениер республикэм икыэралыгъо органхэм япащэхэм, муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэхэм яІэшъхъэтетхэм афакІоу Джэпсальэ кыхъэтэуытыгъагъ гъэзетхэм, ащ игъэцкІэн тІэкІу агъэгужъуагъ.

ШЫМЫГЪЭХЪУ
Мурат.

АР-м иветеранхэм ясовет ипресс-секретарь.

МЭКЪУОГЪУМ И 21-р — УРЫСЫЕМ И МВД ИКИНОЛОГИЧЕСКЭ ПОДРАЗДЕЛЕНИЕХЭМ Я МАФ

Илъэс 20 хъугъэ

Кинологическэ кыулыкъум имэфэкІ мэкъуогъум и 21-м хагъэунэфыкІы. Мыгъэ Урысыем икинологическэ кыулыкъу зызэхашагъэр илъэси 103-рэ, Адыгеим ар зыщагъэпсыгъэр илъэс 20 мэхъух. Тарихъыр 1906-рэ илъэсым кышежъэ, Санкт-Петербург полицием илгыхъон отделение ипащэу В. И. Лебедевым игукъэкІыкІэ хэхэм якыулыкъу аушэтэу рагъэжъагъ. Илъэсиц зытешІэм, доберман-пинчер лъэпкъым шыщ хъэу Треф зышІэр Москва шызэлъашІэ хъугъагъэ, ар опсэуфэкІэ бзэджэшІэгъэ 1500-м ехъу кызызІуихын ыльэкІыгъ.

МэфэкІ мафэм кызырэдыхилгытэрэмкІэ, АР-м и МВД Іофтхъэбзэ зэфэшъхъафхэр шыкІуагъэх. Ащ хэлэжъагъэх хэгъэгъу кІоцІ ІофхэмкІэ министрэу Александр Речицкэр, ащ игуадзэу, полицием ипащэу БрантІ Мурадинэ, АР-м и МВД иветеранхэм ясовет итхъаматэу ХъутІыжъ Азмэт, кинологическэ кыулыкъум ипащэу Александр Шевченкэр.

Пчэдэжыкым хэхэр зыгъасэхэрэр зызэныкыокъухэ нэужым, торжественнэу афэгъушІуагъэх.

Министрэу Александр Речицкэм апэу гушІыІэр ыштагъыкІи Адыгеим и МВД кинологическэ кыулыкъур 1992-рэ илъэсым зэрэщызэхашагъэр, ащ итарихъ гъогу кыІотагъэх. Патруль-постовой кыулыкъум пае апэ хъэ заулэ къащэфі, ІофшІэныр рагъэжъагъагъ. ЧышІэ гъэнэфагъи кинологическэ кыулыкъум имыІэу пчъагъэрэ кошыгъэх. Министрэм кызырІуагъэмкІэ, джы кинологическэ кыулыкъум и Гупчэ унакІэ фашІыгъ. Ащ административнэ унэр, хушъхъафыкІыгъэ пщэрыхъапІэр, ветеринарнэ

ІэзапІэр хэтых, хэхэр зыдэс кышІыхъагъэхэу чышІэ 44-рэ ыкІи ахэр зыщагъэсэрэ кыэлапІэхэр шызэтырагъэпсыхъагъэх. Джырэ уахътэ полицейскэ-кинолог 70-мэ ыкІи хъэ 69-мэ кыулыкъур ахы. Ахэм тапэкІи ягъэхъагъэхэм ахагъэхъонэу, чанэу бзэджэшІагъэхэм якызызІухын хэлэжъэнхэу, псауныгъэ пытэ яІэнэу Александр Речицкэр къафэлъІуагъ.

ЗілофшІэнкІэ илъэсым кыкІоцІ анахъ къахэщыгъэхэм ахъщэ шІухъафтынхэр аратыгъэх, хэхэри гъомылэпхъэ ІэшІухэмкІэ агъэшІуагъэх.

Нэужым лъэныкыо зэфэшъхъафэу хэхэр зыфагъасэхэрэр кыээрэуэгъоигъэхэм нэрылгъэу къафашІыгъ. УІэшыгъэ машинэу кыагъэуцугъэм кыээрэ пкыыгъоу илгыр хъэм кыаригъэлъэгъугъ. ТыгъуакІоу чышІэ гъэнэфагъэм кыдэхъагъэр рифыжы, нэгъэупІэпІэгъукІэ адрэ хъэм кыуыбытын ыльэкІыгъ.

Кинологическэ кыулыкъум ихъэхэм бзэджэшІагъэхэм якызызІухынкІэ шІуагъэу кыахъырэр зэрэбэм шчэ хэлъэп. Зэфэхъысыжъхэм уазыхаплъэкІэ, мы илъэсым имэзи 5 кыыкІоцІ хъугъэ-шІагъэ зышыхъугъэ чышІэ 757-мэ хэхэр ащагъэх, ахэм яшІуагъэкІэ бзэджэшІэгъэ 25-рэ кызызІуахыгъ, 12-мэ джыри Іоф адашІэ.

Хэхэм ашІэн альэкІыштыр бэ. Ау ахэр зыгъасэхэрэр, Іоф адзэшІІэхэрэр цыфхэр арышп, кыулыкъушІэхэм пытагъэ кыахафэу, Іоф мыпсынкІэу зрахаэрэм шІуагъэ кыафихъэу, бэрэ мамырныгъэ шыІакІэм кыулыкъур шахынену тафэлъало.

ІЭШЪЫНЭ СУСАН
Сурэтхэр мэфэкІ Іофтхъабзэм Іэшъынэ Аслъан кыыцтырихыгъэх.

АДЫГЕИМ И ЛЫКІО ІОФШІАПІЗ

ЯШІУАГЪЭ АРАГЪЭКІЫ

ГъэфедакІохэм я Объединениеу Урысыем шызэхэщагъэм итхъаматэу, партиеу «Единэ Россием» ипроектэу «Народный контроль» зыфилорэм итхъаматэ игуадзэу Алексей Корягиныр япащэу, джырэблагъэ Адыгэ Республикэм и ЛыкІо ІофшІапІэ ихъэкІагъэх а общественнэ организацием и Адыгэ региональнэ организациеу «ЧэтэпІудз» зыфилорэм итхъаматэу Геннадий Пропорциональнэмрэ Зеушъэ Зауррэ.

ЈофшІэн ехылІэгъэ ІофыгъохэмкІэ гъусэгъу ашІы ашІоигъоу ахэм ЛыкІо ІофшІапІэм культурэмкІэ ыкІи общественностым зэпхыныгъэхэр дэшІыгъэнхэмкІэ иотдел зыкыфагъэзэгъагъ. Объединением, ащ иІофшІэн зэрэзэхэщагъэм Алексей Корягиныр кыагъушыІагъ, Адыгеим кыкІыгъэхэм нэІуасэ тафишІыгъ. Ащ ыуж Геннадий Пропорциональнэмрэ Зеушъэ Зауррэ а общественнэ организацием и Адыгэ региональнэ кыутамэ иІофшІэн зэрэзэхэщэгъэ шІыкІэр, къадэхъухэрэр, цыфхэм фытыныгъэхэр кыэухъумэгъэнхэмкІэ яшІуагъэ кызырагъа-кІорэр кыаІотагъ. Ащ ыуж хъакІэхэр ІукІагъэх Адыгэ Республикэм и ЛыкІо ІофшІапІэу УФ-м и Президент дэжышІэм ипащэу Валерий Полевоим. Общественнэ организацием иЛыкІохэм ащ предложение кыфахыгъ Адыгэ Республикэм и ЛыкІо ІофшІапІэрэ ежъхэм яорганизациерэ азыфагу зэдэлэжъэныгъэ илъхъэгъэнэу. Валерий Полевоим а предложением дыригъэштагъ.

Нэужым Геннадий Пропорциональнэм зэдэгущыІэгъу дытилагъ. Ащ кызырІуагъэмкІэ, Адыгеим шызэхэщэгъэ общественнэ организациеу «ЧэтэпІудз» зыцІэм иколлектив юрист нэбгырих хэт. ИлъэситІу хъугъэ Іоф зашІэрэр. Товархэр къэзыщэфыхэрэр, фэІо-фашІэхэр языгъэгъэцкІэхэрэ цыфхэу тхъаусыхэ зиІэхэр мымакІэу кыауалІэх, альэкІыштымкІэ ежъхэм яшІуагъэ арагъэкІы. ГушІыІэм пае, кызытынэкІыгъэ 2011-рэ илъэсым юристхэр ІэпыІэгъу кызыфагъэхъу ашІоигъоу нэбгырэ 1000-м ехъу закыфагъэзэгъагъ. Ахэм ятхъаусыхэхэм яхылІэгъэ Іофи 120-м ехъу суд зэхэфынхэмкІэ кыдахыгъ. ТигушІыІэгъу зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, хабзэм кыаритырэ фытыныгъэхэр зымышІэхэу кыгътхэтыр джыркІэ макІэп. Арышп, ятхъаусыхэхэр зэхэфыгъэнхэмкІэ ыкІи гумэкІэу яІэхэр дэгъэзыжыгъэнхэмкІэ ІэпыІэгъу зэрафэхъухэрэм имызакъоу, цыфхэм аІокІэх, апашъхъэ кыщэгущыІэх, фытыныгъэу яІэхэр зыфэдэхэр

къафалуатэх, ахэр кызыраухъу-мэнхэ фаер агурагъало. Суд ІофкІэ кыдахыгъэхэм яхылІэгъэ шысэхэри тигушІыІэгъу кыгътфыхыгъэх. КызырІуагъэмкІэ, ахэм янахыбэр сатъу фэІо-фашІэхэм япхыгъэх.

Сыдэу шытми, джырэ бэдзэр зэфышытыкІэ шыІакІэм ишапхэхэм, правовой кыэралыгъо гъэпсыгъэным тызэрэфаІорэм ялытыгъэу, товархэр кыдэ-зыгъэкІыхэрэм, щакІохэм ыкІи гъэфедакІохэм азыфагу илзэфышытыкІэхэр законхэм агъэнэфэрэ шыІэкІэхэм атетэу гъэпсыгъэнхэ ыкІи сырэр дэотхъаусыхы зэшІуныгъэ шІыкІэкІэ е суд ІофкІэ зэшІохыгъэнхэ фаеу мэхъу. Ащ пае мы общественнэ организациер цыфхэм ІэпыІэгъу афэхъу. Арышп, ащ зыфэзыгъэзэн зылтэкІыштыхэм ядгъашІэ тшІоигъоу, икІэухым ащ иадреси нэІуасэ шъуфэтэшІы: **кы. Мыекъуапэ, Жуковскэм ыцэ зыхъырэ урамым тет унэу N 38-рэ. Телефоныр 8(8772) 57-15-78.**

Адыгэ Республикэм и ЛыкІо ІофшІапІэу УФ-м и Президент дэжышІэм ипресс-кыулыкъу.

Непэ — Хэгъэгү зэошхор кызызежыагъэр ильэс 71-рэ мэхъу

1941 — 1945-рэ — гуи-мыкыжъ Хэгъэгү зэошхор. А писъмэхэр, дзэкъллхэм фронтым кыратхыкыштыгъэхэр, советскэ унагъо пэгчэ пѳоми хъунэу арылхы, ялэх. Зы ильэсэп, тѳоп, щэп — ильэ-си 10 пчыагъэм ахэр аухъумэх, анахь мылкъу иным, анахь тхылъ лъаплэм пашых. Ахэм бэрэ амакытэ юу яджэх, зэкълэ тахылы-лыщыщхэр, анахь ягупсэхэр мэкъэнчъэ чѳфын-чъэху ядэлух, къапэллэгъэ щымылэжъ цыфым инэп-еплгъэ закъоу къафнагъэхэр ахэр ары. Нэпс мычъакохэл, угъымэ хъуштымэ, ильэ-сыбэрэ агъэагъэх, джы нэп-сынчъэх, ау зэгорэм мы сатырхэр зытхыгъэхэм лыгъэу ахэлхыгъэм рэгъушхох. Мы тхыгъэ тхъэпэ щэнэбзыхэр мэфкъл инхэм, мэфшхо мафхэм ыкъл гур анахь зыщыцъыкълу, зыузэу, зыгумэкълэрэм къаштэх. Тегу-лыхъэху, афэсакыпэхэзэ, къэлэмкълэ тхыгъэр ерагъэкълэ зытеплэгъожъэр тхъэпэ зэтеуплэнкълэгъэ пкълэгъэху, зэтелхыплэ чыплэхэр гъонэ-санэ хугъэхэм агабэх. Уахъ-тэм ыгъэусэпыгъэх, ыгъэ-уджэфыгъэх, нэпсэу зэра-гъэшъокыгъэхэм арытхагъэр зэбгыралъэсыкыгъ, ауми ахэм арыт гушылэ пэгчэ кызы-фатхыгъэхэм езбырэу ашлэ. Зыцълэ кыатхыгъэхэм ахэр ашлэх, аужыпкъэм, нэ за-къокълэ а цыфым темыплъа-гъэхэми, дзэкъллхэр ашлэ нэмыкълэху заор тхылъхэмкълэ, кинофильмэхэмкълэ зыгъэу-нэфхэрэми. Ашыгъуазэх ахэр теклоньгъэр кыдыхынышъ, къэкължыын, иунэ кыфэжыын насып зилагъэхэми. Ежъ-ежырэу зэо мэфэ хылыгъэхэм къатхыгъэгъэ сатырхэм ашлэ-гъэшлэгъонэу яджэху бэрэ кыыхэкълэ.

Блиндажым, остыгъэ пап-кълэу шэфыдэ шыагъэу кы-щыблэрэм кълэрысэу е мэ-шѳоку вагоном исэу фронт-ым кълэхэзэ къатхыштыгъэх. Чыгълырым дэлъху, дзэкълл каскэм тхъапэр телъу, зэоплэ чыплэ шынагъом ыкъл гос-питаль пэкълор бармэкъым егъэкъугъэху къатхыгъэхэри ахэлхы. Агу дэхыкълэрэ пстэур, ялыуз-гууз ин ахэм ахэгъагъ.

Дзэкълл писъмэхэр! Ахэм-кълэ ильэс 18, 19, 20 нахь зы-

мыныбжыгъэхэм ягумэкъл псэемиблэ-жыныгы, яллыб-лэнагы, яшхылы-тэжы, яхэгъэгү фы-рялэ шулъэгъу мыу-хыжы, тахылы-лы-щыцъ гукълэгъу-гушъ-багъэри кылотыкы-гъэх. Мы тхыгъэ тхъа-пэхэм советскэ дзэ-къллху заом хэ-тыгъэху хэгъэгур кызыуухъумагъэху, пым хылэчыр хэ-зыгъахы, Теклонь-гъэшхор кыдызы-хыгъэхэм яцыфыгъэ

шапхъэ уасэ фыуагъэшлы, кълэ-гъэшлэгъоных, тарихъ саугъэт папкълэ.

«Зэгъашлэ, сипышъэ нэ-шлэцълэ цыкълу, хэгъэгумкълэ зэо-ильэс фыртынэхэм уятэ цтэр зэрымшлагъэр, «къумалыгъ» ылоу зы нэбгырэ горэми кы-уилон зэрымшлэжыштыр. Фашистхэм цэр атэз-гъэпсыхъэ зыхъукълэ, ныбжыи сълэ сысы-рэн. Бэп сэ мы дунаим цыз-гъэшлагъэр. Лъэшэу, лъэшэу, лъэшэу»

шэу сыщыцълэ сило-игъу! Симочка, заор кытшъхъасырэн, ащ цыф хэмы-кълуадэу ухэткълэ теклоньгъэр кы-щыцъфидхыштыр, — кытхыштыгъ Борэжъ ыкъл Ан-дырхъое Хъусен. — Ау сэ хъадэгъум сы-щыцътэрэн! Хэгъэ-гум пае, оц пае, о инышхо ухъунышъ, цыф гупсэф дахэ ухъуным пае, сэ сы-зэблэжыштыр. О сыдигъуи тыгъэнэбзыи фибэхэр пкълышъо кытепсэнхэм пае спсэ стыным сыфэхъазыр.

8. III. 1943-рэ ильэс.
Сэшлэ сэ, о сэ сипысэмэхэр уугъоштых, уухъумэцътых. Етланэ ины узыхъукълэ, силошъ мэху, мызэу, мытлоу, бэрэ ахэр зэрэкълэбджыкыжыштыр.

Фронтым кыкълырэ сэламыр кыпфазыгъэхырэн уинап.

Симэ цыкълум ятэу, стрелко-вэ батальоным икомандирэу Ан-дырхъое Хъасанэ Борэжъ ыкълор Румыниер шъхъафит ашъыжыгъэ фэхыгъэ.

Андырхъое Хъасан (1918 — 1944). Адыгэ хэкум ит къуаджэу Хъакурынэхъаблэ кышчыхъугъ. Зэлыашлэрэ Советскэ Союзым и Лыхъужъэу Андырхъое Хъусен ышнахыжыгъ. ШКМ-р (ныб-жыкълэ мэкъумэщ еджаплэр) кызыеухым, Краснодарскэ ап-шъэрэ коммунистическэ мэкъу-мэщ еджаплэм щеджагъ, кы-ухыгъ. МТС-м идиректор игуа-дзэу юф ышлагъ, 1932-рэ ильэ-сым Дзэ Плъыжкым къулыкълу сыхыныу кълуагъэ. Ленин-градскэ воен-

порт етхы фронтым агъэкълонэу.

Андырхъое Хъасанэ Борэжъ ыкълор я II-рэ Украинскэ фронт-ым хэтэу зэуагъэ, Хэгъэгү зэ-ошхом иорденэу я II-рэ степень зилэр, медалэу «За боевые зас-луги» кыфагъэшъошагъэх.

Артиллерист-капитанэу Андырхъуаер шышъ-хъэлум и 30-м, 1944-рэ ильэсым Румынием щыфэхыгъ. Ыпху ыкъл ышыпху къафитхыш-тыгъэ писъ-мэхэр кыт-

плэм хысапымкълэ щыригъа-джэштыгъэх. Хэгъэгү зэо-шхор кызызежыагъэм щегъэ-жыагъэу Ленинград иухъума-кълэхэм ахэгъыгъ, ащ ыужым Курскэ джэжъ щыкълэгъэ заом хэлэжыагъ. Писъмэхэр ябын-хэм ыкъл иныбджэгъу шышъ-къэу Андырхъое Хъасан ягуа-щэ къафитхыштыгъ. Шэкъл-гъым и 8-м, 1944-рэ ильэсым, зэо шпъэрлыгъыр ыгъэагълэзэ Венгрием заом щыхэкълудагъ.

Къандаур итхыгъэ тхъэпэ зытлущ шъуапашъхъэ кы-тэлхъэ:

«16.V.44-рэ ильэс. Ася!

Къэслонэу силэрэн сыгу кы-зэреуагъэр ыкъл скълэхкыгъэр авиабомбэ къэуагъэм а зы ма-фэм зэкълэ уяни, шыпхъуи, уипхъорэлъф цыкълуи зэри-укыгъэхэр зысэллэм. Ар — тхъамыкълэгъо гуимыкълэжъ, лыгъэ кызыхъаф. О уикъын — сэри, Хъасани тикъын. Со-ветскэ офицерым игушъылэ кыиосэты, уигупсэхэм, уила-хылы гупсэхэм алъэу агъэчъа-гъэр нэмыцхэм афэсымы-гъэгъункълэ. Зэкълэ къумалыгъэу зэрахъагъэмкълэ а фронт-нэпэн-чъэхэр дгъэтицъынэцътых!

Хъасанэрэ сэррэ тызэлъ-кълэнкълэ мэкълэ дэд цылэжыгъ-гъэр. Тэ кълэу Звенигород тыдэхъагъэ кыодыеу, зэрэт-шлагъэмкълэ, ежъхэр кълэм дэкълэжыхы, гъогу тхъа-жыгъэх. Шилэнэп, тызэкълэ-хъаажынкълэ мэху.

Ася, сэ джажъ кыицэсэ-хы, хъаркълэ. Уипысэмэ сы-къежэцът, къоджэ къэбар-хэр къэтх!

Къандаур янэ-ятэхэми писъ-мэ кълэкл шэнэбзыхэр къафит-хыштыгъ: **«1944-рэ ильэс.** Охътэ тлэкълу кыыхэсхыгъэу сикъэбар шъосэгъашлэ.

... Непэ тикъоджэсгъэху Хъакълунэ Мэдъжыдэ ыкъл Хъакурынэ Андаур салукълэ-гъагъ. Зэрэхъурэмкълэ, зы со-единением тыхэт.

Хъан ыкъл Наньу! Лъэшэу кыишъухълагъэцътын, тлэкълу шъуфэсакыжъ, тэ шъукыи-тэмыгупыш. Шъуитсауны-гъэ, шъуишъхъэ кыишъухъу-Тамыукълэмэ, таукълынэп, Теклоньгъэр тиеу къэдгъэзэ-жыштыр. Шлэху заор ты-хыштыр. Джысэдэм Венгрием ичълыгу тит, шлэху ар шъхъафит тилыжыштыр...

(Икълух я II-рэ н. ит).

Дзэкълл писъмэхэр

лылэсыжыгъэх.

«10.X.43. Сэлам, силэплэ шыпху класэу Аминэт!.. Сэ мээи 9 хъугъэу сэзао, анахь мурад инэу силэр зыгъэпсэф си-мылэу нэмыцыжъхэр тыхэгъэгъу исфы-жыынхэр ары. Умы-гумэкъл, Аминэт, шлэху тызэрэлъэ-гъуштыр. Аминэт, о нахь шилоигоуи цыт еджаплэм члахъ, дэ-гъугъэ медтехнику-мым укълу, кызыу-ухыкълэ мединститутым учлэ-хъаажыгъагъэм».

Джыри зы писъмэ цыкълу:

«31.VII.44. Сэ сыпсэу, сы-зынчъ, сэц пае шъумышъхъа-гъу, шлэху тызэлълэжыштыр. Шъо сыдэу шъушъытха, хъаку-рынэхъаблэхэр, тьянэ-тятэхэр, тахылыхэр, тэмашъхэр?

Пыир иб итэукълыхъаажы. Ду-наим изытет дахэ. Сыдэуштыр педучилищым экзаменхэр цып-тыгъэхэ? Сэ шлэху джыри зы наградэ кысатынэу цыт. Юфхэр дэхэкълаеу зэпэфэх. Шъоц пае лъэшэу сэгумэкълэ, пстэуми шъуслэгъэу шилоигоу. Сэлам кыишъосэхыжы, шлэху Хъасан». Мыр Андырхъое Хъа-санэ иаужырэ писъмагъ.

Мэртыкълэ Къандаур На-ныу ыкълор (1918 — 1944). Шэуджэн районым, Хъакурынэ-хъаблэ ари щыштыгъ. Краснодар кълэзэгъаджэ институтыр кыиш-ухыгъэу Мамхыгъэ гурыт еджа-

Непэ — Хэгъэгү зэошхор кызыежыагъэр илээс 71-рэ мэхъу

Тхьаумэфагъ

Илээсым кыхэгъэрэ мафэхэм анахь кыхызу календарым кыгъэлъагъорэр мэкьюогум мазэм и 22-р ары. Ащ сыхъат 17-рэ такыкь 33-рэ икыхыагъ, ичэщ сыхъати 6-рэ такыкь 27-рэ нахь хьурэп. Илээс 71-кIэ узэкIэбэжымэ, мы мафэм фэдэр ары Советскэ Союзым ошIэ-дэмышIэу Германиер кызытебэнэгъагъэр. Фашистхэм явниацие тыхэгъэгү ит аэродромхэм, мэшIокугъогу станциехэм, советскэ дзэху кэралыгъо гыунапкэхэм алулхэм, джаш фэдэу квалэху Мурманскэ, Каунас, Киев, Одессэ, Севастополь бомбэхэр кьадидзэгъэх. Пыим итанкхэм ауж лъэсидзэр итэу кьэкIуагъ. Автомагчикхуэ мотоциклхэм атесхэр, автомашинэхэр хъоу тичIыгу кьезэрэткыуагъэх.

Тхьаумэфагъ. Дунаим идэхэгъэгү, фэбагъэ. Хэгъэгү зэошхор кьежыагъ. Непэ кызнэсыгъэм а хьугъэ-шлагъэр зышIагъэр мычыжызу кытшIошIы. ЗэрагъунафэгъэмкIэ, хышIгъэм зэо миным еху кыкыхыагъ. Ау а псгъумэ Хэгъэгү зэошхор афдагъэп. Ар зэо мэхъэджагъ, зэо кыхыагъ. Цыф миллионшIи пчъагъэ хэкIодагъ. Ащ тхьамыкIагъоу цыфхэм кьафыхыгъэр гыу-нэнч.

А пчэдыжым исэбэхъэ шIункIэу цыф миллион пчъагъэ зышIычъиерэ охътэ IушIум тегъу СССР-м икыо-хэпIэ гыунапкэ икыхыагъэкIэ ошIэ-дэмышIэу топы-

щэ ыкIи бомб мин пчъагъэ кышIуагъ. Зэошхо кызырэташIылагъэр а мафэ дэдэм зэкIэ хэгъэгум шыпсээрэ цыфхэм зэлъашIагъ. 1941-рэ илээсым мэкьюогум и 22-м предприятие, организация, IофшIэпIэ псгъумэ митингхэр ыкIи зэлукIэхэр ашыкIуагъэх. Колхоз-совхозхэм, чылэ ыкIи кьэлэ псгъумэ ашыпсээрэ цыфхэм фашизмэр зыфэдэ шыпкыэр кьагурыуагъэу, зэхыхъу зэхашагъэхэм пхъашэу кьащыгушIагъэх. Мамырыгъэ шIагъэр кьэзыкыогъэ нэмыц техакIохэм шIэпхъаджэу ашIагъэр афамыгъэгъунэу, кызыр-кыгъэхэ хьакIэ-кыокIэ бым рагъэзыхъабынхуэ зэлукIэ псгъумэ ашырашIуагъ.

Заом иапэрэ мафэхэм хэгъэгум ицIыф минишгъэ пчъагъэу лъэпкэ зэфэшхъафхэм кьахэ-кыгъэхэр яшIонгъоньгъэкIэ Дзэ Плъыжыым хэхъанхуэ лъэлэу тхылхэр атыгъэх.

А мафэ дэдэм, сыхъатыр 12-м, IэкIыб кьэралыгъо IофхэмкIэ СССР-м инарднэ комиссарэу В. М. Молотовыр радиомкIэ кьэгъушIагъ, зэошхо кызырэташIылагъэм цыфхэр шIэгъэгъагъэх. Ащ ипсалгъэ кызышIуы-щтым кыхыгъэщыгъ: «Тэ тIоф зафэ. Пыир зэхэкъутэщт. ТекIоньгъэр кыдэзыхыщтыр тэры!»

Ащ ыуж, бэдзэгъум и 3-м, партием и ЦК и Политбюро ыпкыкIэу И. В. Сталины радиомкIэ кьэгъушIагъэти, хигъуна-фыхыгъэ пыеу кыттебэнагъэр зэрэмэхъаджэр. ЗэкIэ кIуачIэу тIэмкIэ Дзэ Плъыжыым пкыоу тькIэтыным, амалуу цыIэр пыир

1941-рэ илээсым мэкьюогум и 22-м сыхъатыр 12-м тичIыфхэр радиом едэлх.

зэхэгъэтэкыогъэным фэгъэIоры-шIэгъэным анахь Iоф зэрэщымы-Iэр ащ кыIогагъ.

Зэошхор кызырежыагъэр дэгъоу кьэсэшIэжы. А лъэхъаным илээсиншI сыныбжыгъ. Мэкьюогум и 22-р ары сэ сыкызыхыгъэ мафэри. Кьызыр-рэсшIэжыерэ тьнэ чэт зэрэсф-икыгъагъэр ары сыкызыхыгъэ мафэм тегъу. Ау «уцIыкIуэ пльэгъугъэмрэ зэхэпхыгъэмрэ пчыгъушIэрэп» зэраIорэм зыгорэ хэлъын фэе.

Тигъунэгъоу цытыгъэ кьоджэ клубым ыпашхъэ илэ чыпIэ нэкым кIэлэцIыкIухэм тиджэ-гоу титзэ, шыу Iофтэгбгэ кIэла-кIэр еIупшыгъэу кьоджэ ура-ным рыгы, район гупчэм ыльэ-ныкыокIэ зэригъэзагъэр тлэгъ-гъугъэ. ТIэку тешIагъэу а шыум гузэжыогъур имафэу Хьатыгъу-жыкыое кьоджэ Советым ыльэ-ныкыокIэ зыригъэхыгъ. ЕтIанэ колхоз тхьаматэр линейкэм исэу

клубым кыIухыагъ. Ащ ыуж итыгъэ шыуитIури кыIухы, яшыхэм кьап-сыхыгъэх. Ар зыхыгъэр ечэндхэм адэжэ. Колхоз губгъохэм ашылэжыэхэрэ цыфхэри бэу кьэзэрэу-гъойхи, клубым чIэ-хыагъэх. Тэри ахэм ауж титэу тычIахы, чыпIэ нэки горэм тыуцугъ.

ЗэлукIэр рагъажыерэп. Колхоз тхьаматэри, пар-торгыри апашхъэкIэ цысхэу цыфхэм кьап-лых. Залым цыфыр чIиз, ау зымы зи кыIорэп. Зыгорэм зэрежэхэрэ кьэп-шIэнэу колхозым ипашхэ-хэр шхъаныгъупчэмкIэ еплых. Ауэ кIэлэшхо горэ кычIахы, тхьаматэм ыIапэ кыубытыгъ.

Колхозым ипарторгыгъэу Дэ-хъужэ Мыхъамодэ зэлукIэр кы-зэлухы, кычIэхыгъэ Iлэу Шэу-джен райкомым иIофышIэ гушIыIэр ритыгъ.

— Кьэбар дэи зигугъу кьэ-шIыщтыр, — еIо Iлым. — Райкомым пшъэрыл кьызыр-эс-фшIыгъэм тегъэпсыкыгъэу сы-кьэкIуагъ. КьызырэсшIыгъэ кы-зэрэсгъэжыгъэти шIэрэп, арэу цытми, шъушIыгъэгъэзэн фэе тикъэралыгъэу еIупшыгъэу Iоф гузэжыогъум. Заор кьежыагъ. Гер-манием идэхэр тыхэгъэгү кыте-бэнагъэх. Кьэралыгъо гыунапкы-кыIуагъыгъэу еIупшыгъэу нэ-мыщидзэхэр хъашхъурэIум фэдэу кьэкIох. Пыим исамолетхэм тик-валэхэр, чылэхэр кьакъутэх. Заом кысудышIгъэ уахътэр зыфэдыз-зымы ышIэрэп. Арэу цытми, текIоныгъэр кыдэзыхыщтхэр тидзэхэр арых.

Ащ ыуж нэгъырэ заулэ кьэ-гушIагъ. Колхоз тхьаматэу

Мышгъэ Иляс акылыгъэ хэлэу кыIуагъэхэм аде-мыгъэштэн пльэкIыщтэп.

— Кьэбар Iае кытIыIэ-сыгъ, — ыIуагъ ащ. — Ду-наим идэхэгъу дэдэм Гитле-рыж мэхъаджэм кыкытагъ тимамыр шIагъ. Европэм ит хэгъэгухэр зылэкIыхыагъ-хэу, джы Советскэ Союзым чэзыур кынасыгъ. Ау сьдэу зишIыгъэми, тидзэхэм ар кьатекIон ыльэкIышIтэп. Тэри тиколхозкIэ кыттефэрэ тшIэщт, кьэдгъэкIыгъэ лэ-жыгъэр игъом Iутхыжыщт.

КыкIэлэыкIорэ мафэм «Всеобщая мобилизация» зыфалыу СССР-м и Апшъэрэ Совет и Президиум кыди-гъэкIыгъэ Указым тегъэпсы-кыгъэу чылэхэм цыфыбэ адашIыгъ. Апэу чэзыур кIэла-кIэхэм кьанэсыгъ. Ахэм ауж зыныбжыкIэ зытефэрэ хуль-фыгъэхэм повесткэхэр кьара-тыгъэх. ТичыIэкIэ заом иапэ-рэ мафэхэм фронтхэм аша-гъэхэр зэкIэри хэкIодагъэх. Сьдэу цытми, нэгъырэ 200-у чылэм дашыгъэм шыщэу хульфыгыи 100 фэдызмэ кьагъэзжыгъэп.

Джыри зы кьэбар. 1941-рэ илээсым ибжыкы Пшызэ-рыкI окопытI ашгъагъэх тик-куаджэ шыш нэгъырэ 90-рэ. Цыф кIуачIэкIэ арагъэти-гъэгъэ окоп иныр зыфэгъэ-хыгъагъэр нэмыц танкхуэ Кавказ лъэныкыом кьекIуш-хэр кыдэжыгъэ амылэкIы-ныр арыгъэ, ау ащ зи ишIуа-гъэ кьэкIуагъэп. Нэмыц танк-хэр ащ пае кьамыгъанэу Кав-казым кьекIуагъэх.

ШЫМЫГЪЭХЪУ
Мурат.

АР-м иветеранхэм ясо-вет ипресс-секретарь.

(ИкIуэх. Я 3-рэ н. кышIежыгъ).

НэмыкIэу кьэсхынышхо сшIэрэп. Чэци, мафи тэзао, тесэжыгъ. АушIэу цытын фэеу кытышIыгъу хъугъэ. ТекIоныгъэр кьэблагъэ! Ащ кышIысэху. ШъуикIалэу Мэратыкыо Къандаур». Кы-гъэзжыгъэп, хэкIодагъ.

ШъуапцIэкыо Шамил Мурат ыкьор (1917—1944). Кьоджэ кIэлэгъэгъаджэ, ком-сомольцагъ. 1941-рэ илээсым Дзэ Плъыжыым ашагъ. Апэ Мэздэгү кыулыкыр шхыгъэ, етIанэ военнэ училищым чIэ-хыагъ, ау кьэухыгъо имыфа-гъэу фронтым кIуагъэ. Улагъэ мэхъу, госпиталым шелазэх. 1943-рэ илээсым заом Iохъа-жы. Илээс тешIагъэу, Запо-рожскэ хэкур шхъафит ашIыжыгъэ, хэкIодагъ.

Шамилэ ышнахыкIэу Тэ-хьутэмыкыуае дэсыгъэм кы-фитхышIыгъэ писъмэхэр кыкIэныгъэх.

«16.XII.41г. Заор, Кемал, джэгуалгъэп. Къин ащ ухэ-тыныр. Ау тэ, дзэкIолхэм, тыцынэрэп, сыда Iломэ тэ-шIэ тызфэзаорэри тызфэгү-Iэрэри, тыухъумэрэри. «Е-улын, е улэн» зэраIуагъэр сьыгъушIэрэп. Дэгъоу еджэ, дзэкIолI дэгъу узэрэхъушIтым пыл. БГТО ыкIи ГСО шап-хъэхэр гъэцакIэх. Морзе

иазбукэ зэбгъашIэу кьэотхы, ари дэгъу. ПфэлэкIышIыгъэр зэкIэ шIэ — джашыгъум радист дэгъу ухъушIт. Ины узыхъукIэ, ори тидзэ идзэкIолI ухъушIт, ащ уфэхъазырын фэе.

К е -

ДзэкIолI писъмэхэр

мал, колхозым пфэлэкIы-шIыгъэмкIэ дэлэныI, заор нахь псынкIэу тыухынымкIэ ащ ишIуагъэ кьэкIо, ори уилахъ ащ хэхъащт. ЗэкIэ тибыхъми, IахыIэхъми сIама сфыхыжъ».

Тыгъужэ Дышгъэки (1918—

1944). Къуаджэу Аскъэлае шы-цыгъэ. Адыгэ педучилищыр кы-ухыгъагъ, литературэр икIэсагъ, усэхэр ытхышIыгъэх, хэку гъэ-зетхэм кьарыхъэщтыгъэх.

Заом иапэрэ мафэхэм кьа-щегъэжыагъэу фронтым Iутыгъ. Гъэтхепэм и 20-м, 1942-рэ илээсым, Къырым шызаозэ, лейте-нантэу Т ы - пэ

кIы. Ар пльэгъоу уцысыжыным пльэ-кыIэрэп, пшIэ жьсхы-мыр пшIытIэ шIо-игъо мэхъу. Тидзэ-хэр ыпэкIэ лъэкIуа-тэх, пыир зэкIэкIо. Джы ахэм кьагуры-IожьышIт кытте-кIонхэкIэ алэ зэрэкла-кор. Шъугу сьд ху-гъэкIи шъумыгъэ-кIоды!

Заом зымы тыцы-мыщтэжы тешIы, жьыр зэIибзымэ, кIэшIуикIыгъэ, талъэныкыо-кIэ пудпчъа-гъэ хъурэ шэр кьэ-быбы... Тащыцы-бэ сенэгъу, мы чыпIэм пае фэхынкIэ, а х э м сэри

Сэлам кышIысэхыжыгъ, ишIуикIалэу Тыгъужэ Дышгъэки!»

Цыф лъэпкэ хыс зэфэш-хъафызэм язэгурьIоныгъэ-псэемылэжыныгъэ Хэгъэгур ыухъумагъ. Советскэ народым зэкIэ илIыгъэ кыхыгъэ — ТекIоныгъэр кыдихыгъ. Ма-мырыгъэр лъапIэ, ащ сьдрэ дышIы илэплагъэ кIэхъащтэп. Джары непэ кытIэхъухъэрэ лъэужхэр тиблэкIыгъэ ашIэу, лыуз яIэу, зэошхом хэтыгъэ псгъумэ шхъэкIафэ афашIэу пIугъэнхэ зыкыфаер, джа-шIыгъэм жьхъэми якъыли, янасыни лъэгъэщт.

Ау блэкIыгъэ зэошхом фэдэ тхьамыкIагъо кьэмыхъужы-нэу Тхьэм тельэлэу.

МАМЫРЫКЪО Нурует.

ЗЭХЭЗЫШАГЪЭХЭР: АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭР, ИМИНИСТРЭХЭМ Я КАБИНЕТ

Тысынлэ нэклыр гьотыгъуае

Тиреспубликэ и Къэралыгъо Академическэ къэшъокло ансамблэу «Налмэсым» иконцертхэр Аскъэлае, Еджэр-кыуае, Натырбые ащыкыуагъэх. Пчыхъэзэхыхъэхэм лъэпкъ искусствэр зикласэхэр ашлогъэшлэгъонэу яплыгъэх.

Мэфэ заулэклэ узэклэлэбжымэ, Адыгейм и Къэралыгъо орэдыло-къэшъокло ансамблэу «Исламы-ем» иконцерт Натырбые кышчы-тыгъ. Залышхом тысынлэ нэкл шы-гъотыжыгъуаеу пчыхъэзэхыхъэр кыуагъэ. Мэкьюогум и 20-м «Нал-мэсыр» Натырбые зэклом, бысым-хэр дахэу кыпэгъоклыгъэх. Лъэпкъ зэфэшъафхэу культурэм и Унэ къэлыагъэхэр тиартистхэм къалуклагъэх, гушыгъу къафэ-хыгъэх. Зыныбж хэклотагъэхэри, клэлэцыкыгъэхэри ягуапэу тикъа-шъомэ яплыгъэх.

Искусствэм цыфыр зэриплурэр, лъэпкъхэр зэрээфышхэрэр пчы-хъэзэхыхъэм шыплэгъун плъэ-кынуу шытыгъ. «Налмэсым» ихудожественнэ пашэу, Адыгеймрэ Те-мыр Осетиерэ янароднэ арти-стэу М. Къулэм кызыретиуагъэу, ансамблэм изыгъэпсэфыгъо уах-тэ шлэхэу къэсышт. «Налмэсым» изичэзыу концертхэр мэкьюогум и 26-м — Щэрджэскъалэ, и 28-м Псыфабэ ащыкыштых.

Сурэтым итыр: «Налмэсыр» къэшъо.

ИСКУССТВЭМРЭ КЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭМРЭ

ИСКУССТВЭМРЭ КЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭМРЭ

ИСКУССТВЭМРЭ КЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭМРЭ

Нысащэхэм ащатырахыгъэ сурэтхэр

Къэгъэлэгъоным икызы-лухын фэгъэхыгъэ зэхыхъэм кышыгушылагъэх АР-м исурэттеххэм я Союз итхьаматэу Аркадий Киринос, Адыгейм культурэмклэ и Министерствэ иотдел ипашэу Шэуджэн Бэлэ, зэлашлэрэ сурэтышлэу, архитекторэу Бырсыр Абдулахъ, нэмыкхэри.

Цыфым игукъэкыжхэр сурэтым егъэпытэх. Лъэхъаным ихыгъэ-шлагъэхэр зы сурэтым кыырилотыкынын елъэкы. Сурэт-тех 22-мэ ялофшлагъэ къагъэ-лъагъо. Ялэпэлэсныгъэклэ нахъ къахэщыгъэмэ ацлэхэр зэхыхъэм кышырамыуагъэхэми, зэгъэп-шэнхэм уагъэгъуагъэ.

Аркадий Киринос, Алексей Гусевым, Люсия Безкровнаям,

Нысащэхэм ащатырахыгъэ сурэтхэм якъэгъэлэгъон апэрэу Мыекыуапэ шызэхашагъ. Адыгэ Рес-публикэм исурэттеххэм я Союз ащ клэщакло фэхыгъ. 1900-рэ илээсым адыгэ нысащэхэм ащатырахыгъэгъэ сурэтхэм къащыублагъэу джы-рэ уахътэ тырахыгъэ сурэтхэм анэсыжъэу къэ-гъэлэгъоным щытлэгъуэгъэх.

Анастасия Овчинниковам, нэмыкхэм тырахыгъэ сурэтхэм ны-сащэхэр, зэшхыгъусэ зэфэхы-гъэхэм язеклоклэ-гъэпсыкыгъэхэр къагъэлэгъагъэх. Сурэтхэр шы-ныгъэм кыыхахыгъэх. Зэшхы-гъусэ зэфэхыгъэхэу сурэтхэр зы-тырахыгъагъэхэри зэхыхъэм зэрэ-хэлэжыагъэхэр тшлогъэшлэгъон.

— Ныбжыкыгъэхэм янысащэхэр агу кызырагъэкыжырэм ты-

лэплэ, — ело Аркадий Киринос. — Сурэтым псэ пытым фэдэу зылыгъэхэрэми талуклагъ. Къэ-гъэлэгъоным кызылутхыным фэшлэ ипылэгъу кытфэхыгъэмэ лъэшэу тафэраз.

Аркадий Киринос, Шэуджэн Бэлэ, Бырсыр Абдулахъ зэхыхъэм кыщауагъэм гупшысэу кы-хэтхыгъэр неущрэ мафэм телгы-тагъ. Шулэгъу къабзэм зэфы-

щэгъэ ныбжыкыгъэхэм цыфхэр афэгушлэх, шылэклэ дахэ ялэнэу афэлъагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей ишлуагъэклэ 1900 — 1916-рэ илээсхэм гуклэ зафэд-гъэзагъ. Музейм ифонд кыыха-хыгъэ ижырэ сурэтхэм адыгэ нысащэхэр зэрэклэщыгъэхэр къагъэлэгъагъо. Анахъэу сурэтхэм къахэдгъэщырэ адыгэ шыуаш-хэр нэбгырабэмэ зэращыгы-щыгъэр ары. Адыгэ шыуашэм джэгур кыгъэдахэщыгъ.

Гум кыео къэгъэлэгъонэу Мыекыуапэ кышызэлуахыгъэм джырэ уахътэ адыгэ нысащэмэ ащатырахыгъэ сурэтхэр зэрах-мытхэр. Сурэттеххэм ар шык-ла-гъэу зыфалэгъужыгъ. Зичэзыу къэгъэлэгъонхэр нахъ гъэшлэ-гъонэу зэхашэнэу ямурад.

Адыгэ джэгу. АР-м и Лъэпкъ му-зей ифонд кыыхахыгъэ сурэтыр 1903-рэ илээсым тырахыгъ.

Зэхэзышагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

Къыдзыгъэкырэ: Адыгэ Республикэм лъэпкъ логъэмклэ, лэклэб къэралхэм ашыпсэурэ тилъэп-къэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли къэбар жьу-гъэм намалхэмклэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхъыгъэр:
385000,
къ. Мыекыуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшэдэкыжы зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын логъэмклэ,
телерадиокуэтын-
хэмклэ ыкли зэлы-
лэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шланл, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыыхиу-
тыхэрэм мышып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмклэ къэзыт-
хыгъэхэм пшэдэ-
кыжы ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажыгъэх-
рэмрэ яеплыкыгъэ
зэтемыфэн ылъэ-
кышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкли къэ-
зытхыгъэхэм
алэклэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэ
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекыуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4485

Индексхэр
52161
52162

Зак. 1915

Хэутыным
узшыкыгъэхэу щыгъ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыкыгъэхэу
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.